P9_TA(2024)0381

Pokušaji ponovnog uvođenja zakona o stranim agentima u Gruziji i ograničenja za civilno društvo koja iz toga proizlaze

Rezolucija Europskog parlamenta od 25. travnja 2024. o pokušajima ponovnog uvođenja zakona o stranim agentima u Gruziji i ograničenjima za civilno društvo koja iz toga proizlaze (2024/2703(RSP))

(C/2025/3711)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Gruziji,

— uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika Unije i povjerenika za susjedstvo i proširenje od 17. travnja 2024. o donošenju zakona o „transparentnosti stranog utjecaja”,

— uzimajući u obzir izjavu Europske službe za vanjsko djelovanje od 4. travnja 2024. o prijedlogu zakona o „transparentnosti stranog utjecaja”,

— uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 14. i 15. prosinca 2023.,

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. studenoga 2023. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2023.” (COM(2023)0690),

— uzimajući u obzir Sporazum o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Gruzije, s druge strane ([1]),

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,

— uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima,

— uzimajući u obzir zajedničku izjavu predsjednika Odbora za vanjske poslove, predsjednice Izaslanstva za odnose s južnim Kavkazom i stalnog izvjestitelja Europskog parlamenta za Gruziju od 18. travnja 2024. o ponovnom stavljanju u proceduru prijedloga zakona o „transparentnosti stranog utjecaja” u Gruziji,

— uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,

A. budući da su ostvarivanje prava na slobodu mišljenja, izražavanja, udruživanja i mirnog okupljanja temeljna prava sadržana u gruzijskom Ustavu;

B. budući da se Gruzija, kao potpisnica Opće deklaracije o ljudskim pravima i Europske konvencije o ljudskim pravima, te kao članica Vijeća Europe i Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, obvezala na poštovanje načela demokracije, vladavine prava, temeljnih sloboda i ljudskih prava;

C. budući da Europska unija očekuje od Gruzije, zemlje kandidatkinje za pristupanje EU-u, da se u potpunosti pridržava Sporazuma o pridruživanju i drugih međunarodnih obveza koje je preuzela, a posebno da ispuni uvjete i poduzme korake utvrđene u preporuci Komisije od 8. studenoga 2023.; budući da je Europsko vijeće odlučilo Gruziji dodijeliti status zemlje kandidatkinje samo pod uvjetom da se poduzmu ti koraci; budući da se tom preporukom poziva Gruziju da osigura slobodno djelovanje civilnog društva (korak 9.) i da se bori protiv dezinformacija o EU-u i njegovim vrijednostima (korak 1.) te budući da je prijedlog zakona u suprotnosti s oba cilja;

D. budući da je 17. travnja 2024. gruzijski parlament u prvom čitanju, s 83 glasa za i bez glasova protiv, donio takozvani zakon o transparentnosti stranog utjecaja, unatoč masovnim prosvjedima gruzijskih građana, kritikama gruzijske predsjednice, koja je prijedlog zakona nazvala „sabotažom europskog puta te zemlje”, osudama na nacionalnoj i međunarodnoj razini te opetovanim pozivima europskih partnera Gruzije da povuče prijedlog zakona; budući da bi se tim zakonom od organizacija koje primaju više od 20 % svojih sredstava iz inozemstva zahtijevalo da se u roku od dva mjeseca registriraju kao „organizacije koje rade u interesu stranih sila” i da se označe kao takve; budući da bi te organizacije podlijegale dodatnom nadzoru, zahtjevima za izvješćivanje i mogućim sankcijama, uključujući administrativne kazne u iznosu do 25 000 GEL; budući da bi se zakonom ozbiljno ograničila sposobnost medija i organizacija civilnog društva da slobodno djeluju;

([1]) SL L 261, 30.8.2014., str. 4.

E. budući da se legitimnim ciljem osiguranja transparentnosti nevladinih organizacija koje primaju inozemna financijska sredstva ne mogu nikako opravdati mjere kojima se ograničavaju njihove aktivnosti, posebno u području demokracije, ljudskih prava i vladavine prava;

F. budući da se taj prijedlog zakona pojavljuje u vrijeme sve većih napada na civilno društvo i neovisne medije u Gruziji, kao i mjera protiv potpore demokraciji od strane međunarodnih donatora, te se doima da se radi o pokušaju sužavanja prostora za građansko djelovanje i ušutkavanja kritičara u javnosti, među ostalim onemogućavanjem pristupa stranim financijskim sredstvima; budući da je taj prijedlog zakona tek posljednji u nizu predizbornih zakonodavnih i drugih inicijativa gruzijske vlade, što uključuje i najavu ustavnih izmjena u cilju borbe protiv „LGBT propagande” i ukidanje politike kojom se propisuju rodne kvote za žene u parlamentu, čime se ugrožavaju demokratske reforme i doprinosi širenju dezinformacija o EU-u, njegovim vrijednostima i politikama; budući da je Europski parlament u prethodnim rezolucijama već pozvao na donošenje mjera za smanjenje destruktivne uloge oligarhijskih interesa u gruzijskoj politici i gospodarstvu, među ostalim u politički motiviranom progonu novinara i političkih protivnika kao što je bivši predsjednik Mihail Sakašvili, čije je puštanje na slobodu zatražio Parlament iz humanitarnih razloga u svrhu liječenja u inozemstvu;

1. oštro osuđuje ponovno stavljanje u proceduru kontroverznog prijedloga zakona o „transparentnosti stranog utjecaja” kojim bi se nametnula štetna ograničenja civilnom društvu i neovisnim medijima i time potkopala mogućnost njihova slobodnog djelovanja te je stoga na njega odgovoreno masovnim prosvjedima gruzijske javnosti, organizacija civilnog društva, neovisnih medija, istaknutih javnih ličnosti te europskih i međunarodnih partnera te zemlje;

2. ističe da prijedlog zakona nije u skladu s vrijednostima i demokratskim načelima EU-a, da je u suprotnosti s nastojanjima Gruzije da ostvari članstvo u Europskoj uniji, da nanosi štetu međunarodnom ugledu Gruzije i ugrožava euroatlantsku integraciju te zemlje;

3. naglašava da se pregovori o pristupanju EU-u ne bi trebali otvarati sve dok je taj zakon dio gruzijskog pravnog poretka;

4. stoga apelira na gruzijski parlament da zaustavi parlamentarne postupke koji su doveli do donošenja zakona te poziva gruzijsku vladu da poštuje obveze koje je preuzela u ožujku 2023. kada je najavila da će bezuvjetno povući prijedlog zakona o uvođenju ograničenja civilnom društvu i neovisnim medijima te da neće ponovno predložiti takav zakon; također poziva gruzijsku vladu da se suzdrži od podnošenja daljnjih zakonodavnih prijedloga koji su u suprotnosti s načelima demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda i koji bi stoga bili u suprotnosti s kopenhaškim kriterijima za članstvo u EU-u;

5. ističe da prijedlog zakona potkopava težnje velike većine gruzijskog naroda da živi u demokratskom društvu, da nastavi s demokratskim reformama i reformama vladavine prava, da održava blisku suradnju s euroatlantskim partnerima i da se potpuno posveti putu ka članstvu u EU-u;

6. ističe da su prava na slobodu izražavanja i okupljanja te pravo na mirne prosvjede temeljne slobode i da se moraju poštovati u svim okolnostima, posebno u zemlji koja se želi pridružiti EU-u;

7. apelira na gruzijsku vladu da poštuje ustavna prava gruzijskih građana i stoga izražava zabrinutost zbog navoda o upotrebi nerazmjerne sile interventne policije kako bi rastjerala prosvjednike koji su se usprotivili kontroverznom prijedlogu zakona; poziva gruzijske vlasti da istraže i pozovu na odgovornost osobe odgovorne za nezakonitu i nerazmjernu upotrebu sile;

8. ističe da je uloga javnog nadzora koju imaju civilno društvo i neovisni mediji bitna za demokratsko društvo i ključna za napredak reformi povezanih s pristupanjem EU-u te stoga poziva gruzijske vlasti da učine sve što je u njihovoj moći kako bi zajamčile poticajno okruženje u kojem civilno društvo i neovisni mediji mogu napredovati;

9. osuđuje činjenicu da se gruzijska vlada nadahnjuje sličnim vrlo kontroverznim ruskim zakonima, kao što je ruski „zakon o stranim agentima”, kojim se namjerno stigmatiziraju i diskriminiraju organizacije civilnog društva i aktivisti te se također koristi za gušenje otpora ruskoj ratnoj agresiji na Ukrajinu i ušutkavanje svih preostalih kritičara u zemlji;

10. podsjeća da je Europsko vijeće 14. i 15. prosinca 2023. Gruziji dodijelilo status zemlje kandidatkinje pod uvjetom da se poduzmu odgovarajući koraci iz preporuke Komisije od 8. studenoga 2023.; ističe da se tom preporukom poziva Gruziju da osigura slobodno djelovanje civilnog društva i da se bori protiv dezinformacija o EU-u i njegovim vrijednostima te da je prijedlog zakona u suprotnosti s oba cilja;

11. podsjeća gruzijsku vladu na obveze koje je preuzela te na vrijednosti i načela na koje se obvezala kada je podnijela zahtjev za članstvo u EU-u te poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, povjerenika za susjedstvo i proširenje i predsjednika Komisije da učine isto;

12. poziva Komisiju da podnese privremeno izvješće o napretku Gruzije u vezi s provedbom devet koraka navedenih u preporuci Komisije od 8. studenoga 2023.;

13. poziva Komisiju da brzo procijeni učinak planiranog gruzijskog zakona o „stranim agentima" na kontinuirano ispunjavanje mjerila za liberalizaciju viznog režima od strane Gruzije, posebno mjerila u pogledu temeljnih prava, ključne sastavnice politike EU-a za liberalizaciju viznog režima;

14. poziva Komisiju i države članice da procijene učinak tog prijedloga zakona na ulogu EU-a kao donatora u Gruziji i da gruzijsku vladu i parlament jasno obavijeste o tom mogućem učinku i njegovim posljedicama za financiranje sredstvima EU-a općenito;

15. apelira na gruzijsku vladu da se vrati na svoj europski put, potvrdi svoju predanost poštovanju, jačanju i promicanju demokracije, vladavine prava, ljudskih prava i temeljnih sloboda te da se istinski uključi u potpunu provedbu koraka potrebnih za ispunjavanje uvjeta za status zemlje kandidatkinje i članstvo u EU-u, u duhu angažmana i suradnje s gruzijskim civilnim društvom i političkom oporbom;

16. žali zbog uloge koju je gruzijski jedini oligarh Bidzina Ivanišvili, koji se 30. prosinca 2023. vratio aktivnoj politici i postao „počasni predsjednik" stranke Gruzijski san, osobno odigrao u trenutačnoj političkoj krizi te u još jednom pokušaju da se potkopa usmjerenost te zemlje Zapadu u korist okretanja prema Rusiji; ponovno poziva Vijeće i demokratske partnere EU-a da razmotre uvođenje sankcija usmjerenih osobno na Ivanišvilija zbog njegove uloge u pogoršanju političkog procesa u Gruziji i borbi protiv interesa njezina naroda;

17. ponavlja svoju nepokolebljivu potporu legitimnim europskim težnjama gruzijskog naroda i njegovoj želji da živi u prosperitetnoj zemlji bez korupcije koja u potpunosti poštuje temeljne slobode, štiti ljudska prava i jamči otvoreno društvo i neovisne medije; ističe da je odluka da se Gruziji dodijeli status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u utemeljena na želji da se oda priznanje postignućima i demokratskim naporima gruzijskog civilnog društva, kao i golemoj potpori građana pristupanju EU-u;

18. apelira na većinsku parlamentarnu stranku „Gruzijski san" da povuče svoj prijedlog ustavnog zakonodavstva kojim se ograničavaju prava LGBTIQ osoba, što predstavlja napad ne samo na zajednicu LGBTIQ nego i na slobodu govora i slobodno civilno društvo;

19. ponavlja svoj poziv gruzijskim vlastima da iz humanitarnih razloga puste bivšeg predsjednika Mihaila Sakašvilija i dopuste mu primjereno liječenje u inozemstvu; naglašava da njegov slučaj dodatno naglašava važnost provedbe istinske reforme pravosudnog sustava;

20. poziva na nepristranu i neovisnu dugoročnu međunarodnu misiju za promatranje izbora Ureda za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju kako bi se nadzirali predstojeći parlamentarni izbori u toj zemlji u listopadu 2024.;

21. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te predsjednici, vladi i parlamentu Gruzije.